

İkinci Medeniyetler İttifakı Forumu¹

Konur Alp KOÇAK | Araştırma Merkezi Müdürlüğü - Uzman Yardımcısı*

2000'li yılların en önemli gündem maddelerinden biri kuşkusuz terör olmuştur. Dünyanın dört bir tarafında meydana gelen saldırılar, terörizmin ulaşabileceği boyutları gözler önüne sermiştir. Son birkaç yıl içerisinde meydana gelen terör, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı kaynaklı sorunlar uluslararası işbirliğinin önemine bir kez daha vurgu yapmıştır. Bu sebeple, hem bireysel hem de kolektif bir şekilde devletlerin terörle mücadelede önemli adımlar attığı bir süreç yaşanmaktadır.

Terörle mücadelede askeri unsurların tek başına yeterli olamayacağı genel kabul görmektedir. Bu noktadan hareketle, terörün yayılmasına sebep olan/olabilen toplumsal ve iktisadi unsurlarla da mücadele önem kazanmıştır.

Terör saldırılarında çok bahsedilen bir konu da din-terör ilişkisi olmuştur. Büyük çapta eylemler gerçekleştiren terörist grupların ideolojik söyleminde din vurgusunun önemli yeri olduğu görülmektedir. Ancak, terörizmi bir dinle, özellikle İslam'la ilişkilendirme girişimlerinin yanlış olduğu da ortadadır. Terörizmin, kaynağı, gerekçesi ve iddiası ne olursa olsun bir insanlık suçudur ve uluslararası toplumun geniş katılımıyla önlenmelidir.

Bu inançtan hareket eden iki terör kurbanı ülke, Türkiye ve İspanya, ortak bir girişimle terör olaylarıyla araları açılmaya başlayan Batı ve İslam dünyası arasındaki diyalogu güçlendirmek adına çok taraflı bir süreç başlatmıştır. Türk ve İspanyol hükümetlerinin başlattığı girişim, kültürlerarası ilişkilerin güçlendirilmesine ve işbirliğine ihtiyaç duyulduğuna inanan BM Genel Sekreteri Kofi Annan'ın desteği ile BM himayesine alınmış ve Medeniyetler İttifakı (*Alliance of Civilizations*) adıyla anılan bir projeye dönüşmüştür.

Medeniyetler İttifakı'nın Arka Planı

1990'ların göze çarpan özelliklerinden biri ülke içi çatışmaların ciddi bir artış göstermesidir. Ülke içinde cereyan eden çatışmalardan Eski Yugoslavya, Ruanda, Somali, Kamboçya, Haiti ve Sudan hemen akla gelenlerdendir. Bu tür silahlı saldırıların artış göstermesi BM'nin daha faal bir örgüt olmasını gerektirmiştir. Bu bağlamda, BM birçok "Barış Gücü" operasyonu ile ihtiyaca cevap vermiştir. Diğer yandan ise, terör hiç olmadığı kadar büyük eylemler gerçekleştirmeye başlamış, terörist grupların kitle imha silahlarına ulaşabilme ve böylelikle büyük yıkıma yol açma potansiyeli taşıdığına dair bir kanaat oluşmuştur.

Terör ile ilgili bir başka gelişme, El-Kaide adlı örgütün dini bir söylemle gerçekleştirdiği saldırılardan sonra "İslamî Terör" "dinî terör" gibi tanımlamaların kullanılmaya başlaması olmuştur. 11 Eylül 2001'de ABD'de, 15 ve 20 Kasım 2003 tarihlerinde İstanbul'da, 11 Mart 2004'te Madrid'te, 1 Eylül 2004'te Kuzey Osetya'nın Beslan kentinde, 7 Temmuz 2005'te Londra'da gerçekleştirilen eylemlerin faillerinin Müslüman olması sebebiyle Batı ve İslam medeniyetleri arasında savaş varmış gibi bir algı yaratmıştır. Terörist faaliyetlerin, meşhur "Medeniyetler Çatışması" tezini doğruladığı düşünülmüştür. Dolayısıyla, İslam medeniyetine mensup milletler ile Hıristiyan Batı medeniyetine mensup milletler arasında diyalog ve işbirliğinin yerini anlaşmazlık ve çatışmanın aldığı/alacağı fikri güç kazanmıştır.

Türk ve İspanyol hükümetlerinin başlattığı girişim, kültürlerarası ilişkilerin güçlendirilmesine ve işbirliğine ihtiyaç duyulduğuna inanan BM Genel Sekreteri Kofi Annan'ın desteği ile BM himayesine alınmış ve Medeniyetler İttifakı (*Alliance of Civilizations*) adıyla anılan bir projeye dönüşmüştür.

1 Bu konuda detaylı bilgi için TBMM Araştırma Merkezi Müdürlüğü tarafından hazırlanan "İkinci Medeniyetler İttifakı Forumu (Güncellenmiş)" başlıklı Bilgi Notuna başvurabilirsiniz.